

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ad Pavlinae Doctrinae Studivm Adhortatio - Cod. Karlsruhe 387

**Melanchthon, Philipp
Paulus <Apostel, Heiliger>**

[Basileae], [1520-21]

VD16 M 2416

Philipp Melanchthon: Ad Pavlinae Doctrinae Studivm Adhortatio. [1520]
[Druck; mit zahlreichen Einträgen von der Hand Melanchthons]

[urn:nbn:de:bsz:31-46280](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-46280)

Wapervsis Q: M: m Domburg s India

AD PAV

LINAE DOCTRINAE STV

DIVM ADHORTA

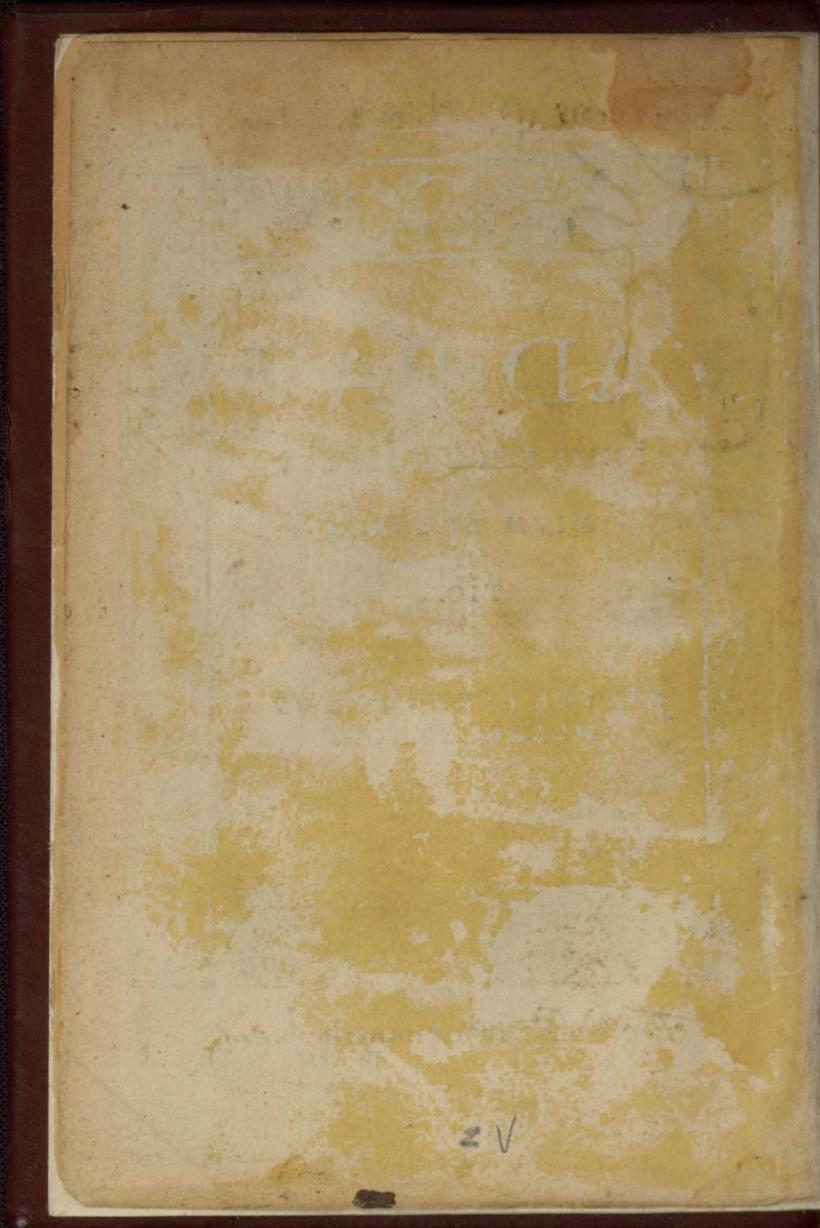
TIO.

AVCTOR EST PHILIPPVS
MELANCHTHON.

Paul & mba Enangely dicitur

A
[1520]

2

A
c

ras
mar
in te
Lam
aliqu
nt o
uam
ope
S

ANDREAE

CAMICIANO SVO, PHILIP.
MELANCH. S.

RAEFATIONē,
qua diui PAULI
doctrinā pijs ac stu-
diosis iuuenibus cō-
mendauius, ad te
suauis. Andrea mit-
to, Nō ut nostris te-
nugis ad sacras lite-
ras adhortemur: Ardes enim ipse & flagras opti-
marū rerum stūdio, sed ut pignus aliquod amoris
in te mei, & amici pectoris testimonium habeas.
Iam olim enim opto animum tibi meum honesto
aliquo exemplo testari. Verum, id hac lege mitto,
ut officium ex animo meo ἐπιφωδῶ aestimes, nam
ita non dubito amplissimum fore munus. Sin ipso
operis habitu metiare, iam desperau gratiam, ne
q; enim à me quicquā tale scribi potest, quod in-

aa ij

3

genio iudicioq; tuo satisficiat. Vehementerq; ue-
reor graciū illud, ἢ πρὸς ἄλλοδ' ἴτη, qui tam pingua
delicatiſ. homini dedico. Quāquā ita opta-
rim te praefationi meae succensere, ut eam
graviore oratiōe uinceret, adeoq; nobi-
litares. Id ut facias hortor, etiam nō
tam mea, quā piarum literarū
cauſa, quas decet nos, quan-
ta maxima poſſumus ope-
ra, ab impijs Sophiſta-
rū ſcholis adſe-
rere. Me
ſane caſus
magis, quā cō-
ſilium ad hoc argumē-
tum tulit. Quod in cauſſa ſu-
it cur breuius quā pro rei dignita-
te ſcripſerim. Vale, Vutembergæ.

TAT
CTI

Que
que po
candis,
quantu
ſeculo
quā m
let de
me tue

ADHOR

TATIO AD CHRISTIANAE DO-
CTRINAE, PER PAVLVM PRO-
DITAE, STVDIVM, PHI-
LIP. MELANCH.

QVIDEM ^{proocerpacio}
agnosco,
Paulinae
philoso-
phiae studiū
uobis com-
mendatu-
rus, rem me-
conari non
paulo maio-
rē uribus.

Quae est enim humana eloquentia, nedum mea,
quae possit, uel ^{int} par esse PAVLI laudibus expli-
candis, uel hoc doctrinae genus adferere: quod,
quantum uis magno Christianae Reipublicae malo,
seculorum aliquot fastidit consensus, quem si us-
quam aliās, certe in literarum studijs, nisi non do-
let dediscere quod semel imbibimus, pertinacissi-
me tuemur. Verum, cum in pia causa nullus sit nō

aa ij

4

AD PAVLINAM PHILOSOPHIAM

laudandus conatus, non dubitavi audacius fortas
 se, quàm prudentius, sed pie tamen, rem, quàmuis
 impar, egregiam tentare. Nihil etas, nihil tenui-
 tas nostra debortabatur, quando non alius iustus
 hanc etatem perinde decet, atq; qualecumq; rerū

Peculiare Christianarum rudimentum. Nam quod noluit

adulescē = CHRISTVS noster à se pueros arceri, quasi se

tie studi- gno sublato adulescentiam ad sui studium inuita-

um, Chri- uit. Proinde, nisi nihil huiusmodi uotis proficitur,

stianæ lite optarim mihi non inimitabilem Periclis, aut Ly-

ra. stie eloquentiam: Quorū alterius labra Peitho in

Precatio. sedisse uetus Comœdia testatur, Alterum etiam il-

le iuxta Apollinis oraculum sapiens Socrates ad-

miratus est: Sed illū ipsum uere flexanimum Pau-

line lingue spiritum, diuinitus suppeitari, et o-

rationem nostram animaturum, et pectora ue-

stra, ad complectendam cœlestem sapientiam, in-

flammaturum. Quid enim magis conuenit, quàm

de sacris rebus dicturos, diuini numinis opem cœ-

lo deuocare: uos item mecum communibus opta-

te uotis, ut benignus dei spiritus, radijs suis am-

mos uestros collustret, et ad hoc philosophiæ ge-

nus præparet, quod inaditum esse uiribus huma-

nis, uel hoc inditio est, quod paucis admodū post

*Pericly Atheniensis sui uolens docendi formæ & eloquentiæ ut Atheniensium
 populi & sua uoluntate & uerū aures quocumq; uelut facile impelleret
 Anr: Cicero li. 3 de Oratore & Vali: Max li. 8 de re eloquentiæ*

*Mars:
 19
 Ling
 18
 Pericly*

PAVL
 Theo
 utinam
 uelim
 ologis
 no fan
 uitam.
 orem,
 am eff
 na opus
 mento
 tas pub
 uidetur
 quo pr
 tim gl
 tur. Es
 te, ali
 est He
 phoran
 utatur
 benefice
 m his d
 quato
 typum

ADHORTATIO.

PAVLVM contigisse uidemus: recentiores uero
 Theologos quos uocant, etiam obscurasse, Quod
 utinam audacius dicerē, quā uerius. Equidē, ut
 uelim Paulinā doctrinā nō monachis, aut The
 ologis tantū istis scenicis, sed uulgo etiam Christia
 no familiarissimā esse: ita puto ad formandam
 uitam, nullam sapiendi rationem accommodati
 orem, nullum certius ad faelicitatem compendi
 um esse. Primum enim ratione quadam et doctri
 na opus esse, ad instituentiam uitam, uel hoc argu
 mento est, quōd nulla priuatim domus, nulla ciui
 tas publice, citra legum usum administrari posse endam ui
 uidetur, ut literas in hoc repertas uerissimile sit, tam ne
 quo prescriptis, ad eōq; duraturis legibus, paulatim cessaria
 tim gliscenti hominum cupiditati frenum iniicere
 tur. Extant utuendi formulæ aliæ diuinitus prodi
 tæ, aliæ ab ingeniosis hominibus conscriptæ, quale
 est Hesiodi, item Homeri poëma, quales philoso
 phorum commentarij, quales pleræq; nobilium ci
 uitatum leges sunt, quarum memoria, historiarum
 beneficio, ad nostra tempora propagata est. Verū
 in his diuinæ leges tāto sanctiores sunt humanis,
 quāto propius effingunt tum auctore, tum arche
 typum omnium bonarū rerum, quem nō dubium

Hesiodi,
 & Home
 ri poësis.

aa iij

5

AD PAVLINAM PHILOSOPHIAM

Leges.

Loci ex Dom
viro: copioso
f. 6: 11 de
simph. st

Euange
lium,

Indiget ut: vō
humana est
maximo in de
mandis affectu
bos quoniam non
est compos vō

est nusquam certius expressum, quàm in ijs lite-
ris, quas ipse digitis in estimanda benignitate,
lapideis tabulis insculpsit, præcepitq; omnibus
postibus, ædiu uestibulis, simbrjjs item uestium in
scribi, et scopi uice, ob oculos interq; manus repo-
ni, unde uitæ uniuersæ ratio peteretur. Iã et hoc
humanæ leges diuinis scripturis uincuntur, quòd
legibus Euangelicæ literæ additæ sunt, quæ CHRI-
STVM generi mortalium exhibent, qui spiritum
impertit, quo humani animi ad cense, nihil non cœ-
lesti, sua ipsi sponte adfectent. Lex enim recti uia
monstrat. Sed honestū animis humanis ille CHRI-
STI spiritus absoluit. Ad eò plane fieri nequit,
ut solis legibus adiutus uitā probe instituas. Neq;
enim satis est uidere quid agas, sed refert uel om-
nium maxime, quæ Euangelij sarrago est, scire, un-
de animum petas legibus fauetem, et honesti amā-
tem: nempe quem à recti amore naturæ genius
ducat. Etenim, si solis legibus humanæ mētes ad
uirtutem incitabantur, non erat, cur aut filius dei
carne n indueret, aut euangelicæ literæ proderen-
tur. Quare cum ad componendam uitam, tum le-
gum, tum Euangelij cognitio necessaria sit: cū uni-
cum salutis compendium, sit sacrarum rerum sci-

entia
respons
charitati
que ius
tuē a
cessit
Theol
posse
alium
si nostr
rati, q
ret arti
bus pol
dareit
lia sect
nostra
ut cœ
tilem e
Theo
se homi
erat, c
nestret
gari pri
dam re

ADHORTATIO

entia, quin omnes certatim animos diuinis literis
 despondemus: siquidem sua cuiq; salus esse quam
 charissima debet. Alia studia, alijs uoluptas, alijs
 questus commendat, hoc uero pijs omnibus insti-
 tuenda uita cura, adeoq; plusquam Diomedeae ne-
 cessitas. Porro, qui e ficticijs philosophorum, aut
 Theologistarum commentarijs uita formam peti
 posse censent, quam irreuerenter, quam impie de
 diuinis literis sentiant, uestrum esto iudicium. Na
 si nostris inuentis, componi mores humani pote-
 ram, quid erat, cur legem ferret? suisq; describe-
 ret articulis Optimus maximus deus? cur omni-
 bus postibus, simibrijs etiam uestium insculpi man-
 daret? idq; ne rationis nostrae censuram & consi-
 lia sectaremur. Nam hoc diserte additum est, ne
 nostras cogitationes sequeremur, ubi satis indica-
 uit coelestis legumlator, mendacem, uanum, ac fru-
 stilem esse hominis captum, planeq; regendum, ceu
 Theseo filo Labyrinthum aliquem. Imo, si per se
 se hominum animi ad uirtute erigi potuere, quid
 erat, cur carne filius dei, adeoq; aeternus sermo,
 uestiretur? cur in uniuersum orbem terrarum eui-
 gari praeciperet Euangelium? cur aeternus pater
 tam religiose comendaret orbi terrarum filij dom-

6

WAAROM...
1600

AD PAVLINAM PHILOSOPHIAM

Matth 3

Erinam: inquit, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi coplacui, IPSVM AVDITE, cur sacrosancta philosophiam maximi hoies tam studiose literis mandarent? Et doctrina suam cum tanti uelit fieri caelestis pater, quid hominuli nostra iactamus somnia? quid αλασκοπον philosophiam NVGAVM REGNV M, uitae forma appellamus? Quin uidemus, quam insanis Philosophi dogmaticis caecitatem suam testati sint, dum in peruestiganda reru natura nusquam non herent, nusquam non hallucinantur, dum, de bonoru ac malorum finibus disceptant: ubi hic uoluptatem, ille indolentiam, hic ευθυμια, ille gloriam, Stoicus falso nomine uirtutem, Peripateticus multo ineptius Socratis uirtutis usum, adserit. Videbat ipse Socrates, non de Philosophia esse certi quicquam in uniuerso philosophiae genere, cum sapientiam suam uocaret αμφοιβτη tentia, σιμων ομαρ. At hominum λογολεθχεια, etiam diuinis literis nostroru temporum Theologi praetulere, quibus debemus, ut nihil hoc tempore sint Christianae literae, nisi maliciae quaedam fallacis loquelae, ut ille apud Ciceronem ait. Ad eo, quod doctrinae genus diuinitus ad corrigendas, confirmandas, consolandasque hominu mentes proditum est,

Philosophia regnum nungauum regnum uita appellamus? Quin uidemus, quam insanis Philosophi dogmaticis caecitatem suam testati sint, dum in peruestiganda reru natura nusquam non herent, nusquam non hallucinantur, dum, de bonoru ac malorum finibus disceptant: ubi hic uoluptatem, ille indolentiam, hic ευθυμια, ille gloriam, Stoicus falso nomine uirtutem, Peripateticus multo ineptius Socratis uirtutis usum, adserit. Videbat ipse Socrates, non de Philosophia esse certi quicquam in uniuerso philosophiae genere, cum sapientiam suam uocaret αμφοιβτη tentia, σιμων ομαρ. At hominum λογολεθχεια, etiam diuinis literis nostroru temporum Theologi praetulere, quibus debemus, ut nihil hoc tempore sint Christianae literae, nisi maliciae quaedam fallacis loquelae, ut ille apud Ciceronem ait. Ad eo, quod doctrinae genus diuinitus ad corrigendas, confirmandas, consolandasque hominu mentes proditum est,

M: Tally libro secundo de f. homo uel de maloru dicitur hoc uero Rhodio fuit uideri fuit huiusmodi dicitur
accidit in Dubi to Melbero de uobis in Consilio

fina
ru Soph
parte e
garum
interc
portus
quis n
sols m
nidem i
seuens
ter i ad
luc leg
rorum
suu
Iouis
m cul
ut, ne
morem,
quisq
Christi
toris su
tot reg
cro no
sam neg
Quod Amos I
vna est, et fi
vobis in: 1 d

ADHORTATIO.

frivola, addo etiam indoctæ loquacium & impio
 rû Sophistarû ^{καθημερινοὶ ἡμετέρας} Ἐβέλαιοι νεποφωπιὰ magna ex
 parte extinxere. Vel cõtèmmi poterat, si quid vul
 garium artium interijisset, uerû eam disciplinam
 intercidere, quæ una est periclitantium animorû
 portus & asyllum, adfluctæ conscientiæ solatium,
 quis nõ deploret? Et his literis an iquatis, quibus
 solis muniri Christianæ res solebant, quam tyran
 nidem in omnes hominû ordines Satan exerceat
 sciuens, etiam dicere horreo. Quondam pruden
 ter i administrandis ciuitatibus cauebatur, ne pub
 licæ leges ignorarentur, nisi quis eneas decem ui
 rorum urbis Romæ tabulas, Aut ligneos Athenien
 sum ^{ἄγραφοι} ἀγραφὰς, nescit, Et sapientissimus Rex Minos,
 Iouis ut ferunt ^{ἄγραφοι} ἀγραφὰς, quotannis leges suas æri
 insculptas ter circumferri per omnem Cretam uo
 luit, ne non essent & uulgo notissimæ. Quid me
 morem, quantum operæ, philosophi dogmatis, suæ
 quisq; factionis, ediscendis impendant? Pudeat
 Christianos quibus solis & dei & patris, & serua
 toris sui salutaria placita fere ignorantur. Et qui
 tot regis nostri insignibus, nobis placemus, laudæ
 cro ^{ἄγραφοι} ἀγραφὰς, ἡμετέρας, item sacro pane, illud ip
 sum negligimus, per quod unû proxime ad ipsam

αγραφῶν
 οὐδὲ τὰ
 βιβλία, ἀφ'
 ἡμῶν
 ἀφαιρῶν
 ἀφαιρῶν
 ἀφαιρῶν
 ἀφαιρῶν
 ἀφαιρῶν

Ab ho
 nesto.
 Decem viri &
 decemum vel
 ab ipse vel cu
 propositio
 de his notis &
 de his notis &
 de his notis &
 de his notis &

Quod Minos Iouis consilio in hanc legem
 usus est, & se ex filio summatim auiter
 Valerij lib. 1 de summatim religione

AD PAVLINAM PHILOSOPHIAM

aedi potest. Siquidē sermo maximi patris CHRIS-
 TVS est, nō alia ratione CHRISTVM certū
 us expresserint animi nostri, quā sacrae doctri-
 nae studio, in qua illius uelut i speculo relucet ima-
 go. Carnem aeternus dei sermo induit, ut et nos si-
 gnificaret diuini sermōis cōmercio a π α δ ε ο υ δ ο α .
 Id quod elegans quidā, et pius nascentis ecclesiae
 Theologus testatur, inquit, nos sermone uerita-
 tis genitos esse, ut essemus primitia creaturarum.
 Quod si Christianarū mentiū aliū est Euāgelica
 doctrina, quae uisana, quae impietas est hominum
 signēta praesertim? Et in sacris uel maxime necessa-
 rijs sunt ad formandū animum PAVLI cōmenta-
 riij: Nam cū alia uolumina leges praescribant, alia
 rerū gestarum Historiā narrent, PAVLVVS noster
 methodica quadam disputatione eos locos perse-
 quitur, citra quos nō admodū p̄suerit leges didi-
 cisse: Nec p̄phetarū uaticiniā, nec Euāgelicā histo-
 riā adri possunt, nisi huius cōmētarios, ceu amnē
 comitē ad mare methodi uice, sequaris. Nam, cū in
 tractanda hoīs natura, tyrannide peccati, legis re-
 Farrago gno, absolutae uirtutis origine, ac p̄pagatione, sa-
 Paulinae cramētis, cōsistat rerū theologicarū summa, unice
 doctrinae Paulus hos locos palā ob oculos mortalū posuit.

a d o b i u D e f i c i o
 a d d e u o n s
 D e f i c i o e s t
 u i q u a a n
 t e r i o N a z i
 m u n g

I n t r o d u c t i o
 C o m m e n t a r i j
 i n q u o b u s s u m m a
 r i a g e n e r a l i t e r

P l u r i m a p r o b l e m a
 i n P e n n e 1 o B e n n e
 q u a m q u o d e p h i n o
 i n q u i r i t , u s q u a m u s
 t o m e n t
 p h e n o m e n
 m e c e s s e
 e s t

Breiter
 CHR
 LV M o
 CHR I
 ipso g
 ficia, q
 deus eff
 tis auct
 nescio q
 mum de
 magitro
 mans eor
 quid bre
 queris, q
 didiceris
 strante,
 de peccat
 nis, de li
 egi, quā
 peccatū lū
 sublima
 los desige
 uel à lim
 das, et cō
 impedit

ADHORTATIO.

Breuit^{er}, redemptionis nostræ gratiam, adeoq;
 CHRISTVM ipsum ignorare^{mus}mus, si PAV-
 LV M orbi terrarum deus inuidisset. Neq; enim
 CHRISTVM nouisse, est historiam rerum ab
 ipso gestarum tenere, sed agnoscere ingentia bene-
 ficia, quæ per ipsum in orbem terrarū Opt. Max.
 deus effudit: Spiritum scilicet, & absolutæ uirtu-
 tis auctorem, & arrabonem gratiæ, quæ antehac
 nesciebat mortalitas. Frustra diuinis legibus ani-
 mum deuoueris, nisi CHRISTVM esse, Paulo
 magistro, scias eum, à quo spiritus petendus sit. a-
 mans eorum quæ lege iubentur: deinde & qui, si
 quid præter legem, ut imbecillitas humana, deli-
 queris, ignoscat. Frustra item Euangelicā historiā
 didiceris, nisi historiæ scopos, & usum, illo mon-
 strante, obseruaueris. Vbi de legis abrogatione,
 de peccato, de carne, de spiritu, de filijs adoptio-
 nis, de libertate, de seruitute differit, quid aliud
 agit, quàm ut, ceu methodo quadā, uniuersæ scri-
 pturæ lumē adferat? Omitto quæ mysteria, quàm
 sublimia doceat, ubi cœperis in eum attentius ocu-
 los defigere. Satis amplū enim fructum feceris, si
 uel à limine salutaueris. Nam, quod ad confirmā-
 das, & cōsolandas cōscientias attinet, nemo Pau-

Christi
notæ

Spiritus est melior
& causa & ratio
omnium

Fructus
Paulinæ
doctrinæ.

Occupatio

moderata
de uis
opum
impudens

8

AD PAVLINAM PHILOSOPHIAM

lo, mea quidem sententia, praefredus est. Summa
 cura esto, ut in hoc discas, quod habeas vitae formam
 ac regulam. Etenim, si discendi, et litigandi gra-
 tia didiceris, uide quam facias atrocem sanctissimo
 iuro iniuriam, qui pacis adsertore, praecoe CHRI-
 scenici STI, qui solus uera pax est, tam foede abuteris.
 theologi. Nam quod quidam Theologica ad scenam, ad uul-
 gis plausum comparant, deplorandum magis quam
 insectandum est. Iam et ex PAVLO cognoscere
 licebit, qui fructus longe pulcherrimus est, inter
 Christianam doctrinam, et philosophiam proprie
 quid intersit, quod ut adprime necessarium est cog-
 noscere quotquot in philosophicis studiis uersan-
 tur, ita neglectum uideo a scholasticis doctoribus in
 uniuersum, qui et Theologia nobis non aliud fecere
 quam illam Graeciae hircissantem animum, philosophiam.
 De quo discrimine ipse quidem hoc loco dicerem,
 nisi dehortaretur argumenti difficultas. Verum,
 hoc uelut omnibus Christianis mentibus persuasum,
 prorsus aliud esse Christianismum, quam uel philo-
 sophiam, uel nostrorum hominum Theologiam. Alia ad
 uirtutem uia est, alius bonorum finis, alia hominis
 uita, quam praescribit PAVLVS, quam quae
 philosophorum scholis docetur. Miseram rem pub. Exdr

De Ann Philoso-
 phiā γρα-
 φία ἢ κα-
 τὰ πείρα.

Hoc uelut omnibus Christianis
 mentibus persuasum, prorsus
 aliud esse Christianismum, quam
 uel philosophiam, uel nostrorum
 hominum Theologiam.

In opere ut
 prorsus consuevit
 pacem reddat.

Christi
 deus
 mo
 cit. Qu
 insans
 becul
 tereo, q
 nu or d
 matron
 sacris ser
 eat, quo
 peanti
 ab eo re
 lucida,
 quide
 ciat. Per
 mi ten
 a no po
 met leg
 sollicit
 ne fren
 CHRI
 ru am
 Neg, ill
 paves ab
 mudo a q
 a rborat

ADHORTATIO.

Christianam, quæ ipsa sui oblita, in alienas scholas
 derisus est, imò, quæ iuxta scripturam, contuber-
 nio ^{phos. & serm. 1. d. 2.} Moabitidu alienâ linguâ, oblita patriæ, didi-
 cit. Quâ calamitatē non video cui debeamus, nisi ^{Mark in quibusdā} ^{sermone dicit q}
 infans istis Magistris nostris, qui se imperitæ ple-
 becule, ementito doctrinæ titulo, uenditant. Præ-
 tereo, quàm adcurate formet PAVLVS, oēs homi-
 nū ordines, principes, Episcopos, iuuenes, senes, ^{in seculo degente}
 matronas: Nā hæc fortasse cōmunia habet cū alijs ^{perferri et, qd}
 sacris scriptoribus. Hanc sibi laudē proprie uindictæ ^{ad terram seing}
 cat, quòd gratiæ originē ac propagationē, adeoq; ^{ad seipsum personat & quod}
 peccati & legis uim excussit, quos potissimū locos ^{in robusto hoc dia}
 ab eo requires. Atq; hæc oia, quæ grauē, quàm di-
 lucida, q̄eleganti oratione persequitur. Breuiter ^{Actus aut sub}
 quidē, sed ita ut nihil desit, ut nusquā non satisfaci-
 ent. Periculis orationē auunt solitā in auditoriū ani-
 mis tenaces quosdā aculeos relinquere. Huius di-
 ci nō potest, ut fleat, ut uerset, ut rapiat, ut infla-
 met legentis animū. Dolet cōscientia, cōsolatur,
 sollicitat cupiditas uenialis, uocat in uiam, retinet
 ne frena laxes ægrescenti aīo, illū ipsum ostentat
 CHRISTVM, q̄ seruet: Deniq; quicqd morbo
 rū aīm fatigat, ab hoc pete presentaneū remediū.
 Neq; ulla tā efficax Panacea est, q̄ Paulina oratio.

Oratio
 per
 & ceterum
 dicitur

Mark in quibusdā
 sermone dicit q
 phos. & serm. 1. d. 2.
 Mark in quibusdā
 sermone dicit q
 phos. & serm. 1. d. 2.
 Mark in quibusdā
 sermone dicit q
 phos. & serm. 1. d. 2.

Panaces nre: plimo ipō nre omi morborū diuolua pro
 mutet a quo delinuit Panacea Sic Virg: Ambrosius succo
 & Morborū Panacea

AD PAVLINAM PHILOSOPHIAM

De Moly vide
ph: h: 29 m: 4
& 9

nüllū aduersus ueneficia tā salutare Moly, quā
Epoda aduersus animi morbos PAULI doctrina. Plato =
Socratica. nicum Charmiden morbo, nescio quo, leuaturus

Epoda in Incantatio
2 pro dos Incantatio

Socrates, duplex indicat remedium: & radicula
quandam & incantamentū, censetq; parum pro
futuram radiculam citra incantamentum, seu, ut
Platonico utar uerbo, citra epoden. porrò, radi-
culam interpretatur temperantiam, epoden phi-
losophicā doctrinam, sine qua, quācumq; uite ra-
tionem inuas, incertā & instabile n putat futurā.

Quanto amplius pretiū per e facturus es, si mor-
bis animi medicaturus, PAULI doctrina utare,
tantò quibusuis epodis efficaciore, quanto diuini
spiritus uis, humanis prestat omnibus. Sunt animi
morbi, tum carnis cupiditas, tum male conscie mē-
tis pauor, quibus, quando nemo, ut Paulus mede-
tur, non est cur alterius desideres epodas. Nam,
seuientem cupiditatē, alij per leges cohercere stu-

Ecce q morbi
numm

Paul⁹ uni dent: Hic CHRISTVM illum nostrū exhibet
cus male qui in hoc carnem induit, ut expiaret: Neq; præci-
pit modo imperandū animo, sed eum ostendit, qui
tis conso uires ad lat periclitanti. Iam uero uel unum pro-
lator. fer qui docuerit, quomodo male consciam mentē,
ed quod plurimū in rebus Christianis refert, conso

leris. No
scient
la mib
futurus
manis d
ctae men
scholici
tiam pr
est cerne
cane in sa
bus rugis
constituti
Pontificu
Quod ge
pides qu
bone deu
scholica
censura. P
rati, Paul
est nobis
ane uite
um tum d
te. Eter
quius, m
qua cellu
Apoc. 11
et in meli
vni d. vici

ADHORTATIO.

leris. Non nego esse locos, quibus adstrictam con-
 scientiam consolers, ⁱⁿ reliquis scripturae uo-
 luminibus, sed sub obscuris, & quorū nullus usus
 futurus erat, nisi à PAVLO illustrati essent: In hu-
 manis doctrinis nego esse in uniuersum, qui sau-
 cia menti mederi possit. Imò, quid agunt aliud
 scholici doctorculi, quàm ut adstrictam conscien-
 tiam prorsus excarnificent & ehecent? id quod
 est cernere in formulis casuum, summis, quas uo-
 cant, in satisfactionum aduersarijs, & nescio que-
 bus nugis alijs: Sanciant & male sanæ Pontificum
 constitutiones, ut iures uerius sanguine scriptas
 Pontificum, quàm Draconis Atheniensis, leges.
 Quod genus doctorum apte uocat Hieremias As-
 pides quæ nullo carmine unci queant. Quinquã
 bone deus, nusquam meliorem nauasse operam sibi
 scholice Theologia uidetur, quàm in conscientie
 censura. Proinde, iuuenes CHRISTO in augu-
 rati, Paulinæ Philosophiæ anios addicite, nisi nõ
 est uobis salus uestra cura: Hinc formam Christi-
 anæ uitæ, hinc animorū solatia, hinc rerum omni-
 um tum diuinarū, tum humanarū iudicium peti-
 te. Etenim, iuuentutem in primis refert, nihil anti-
 quius, nihil prius ducere Christiana disciplina, è
 qua celi uaticinū feliciter transigenda uitæ, pareat.

Abiectio

Demades hic iura est de Draconis uigilantore quo videtur phariseus in uita solens

Peroratio.

Vitam tran-
sigere

Apus ni: serpenti genus ista in Aphrodisia cum istis uicibus
est dicitur ut patet in Dorotheo, 32 fel draconum uim
iorem & uentrem apertum infamabile

ADHORTATIO,

^{est}
 Tu magis p̄u exemplū, quā in pias literas uelle
 transformari, Et res ipsa semel tentata, suis uos il-
 lecebris ita capiet, ut deserere nō libeat. Nā cum
 per sese bonarū rerū cognitio iucunda sit, Christi
 anarū etiā salutaris est, ut nihil dubitē multis nō
 minibus iucundissimū fore Pauli studiū, ubi semel

De susp̄hena
 ut cyphara
 sic Cicero
 in 5to Tufen
 Anna Assy
 hese uerū
 que ueritatē
 quon in
 dunt m̄tes
 peruenit
 exoribz
 quēuimz
 carumferaz
 p̄uz sub
 vult, p̄
 ubiuz
 ant
 factū ant
 canz ant
 tro colū
 uoles h̄te
 de Immanū
 Sa: 15 qui
 Inystricū
 Mō Asyri
 b̄z, Accoz
 Quid uerū
 Voloz. &c

delibaueritis. Fama ē, Aegyptios gentē sine exem-
 plo supstitiosā, nouo quotanis uere legū ac litera-
 rū suarū auctori Mercurio quondā solēne sacrū
 fecisse, multitudinē undiq; cōfluentē publica epu-
 latiōe, melle ficūq; operatā. Sacri uetustatē ritus
 arguit: Nā & aureo illo, qd̄ uocat. seculo, publica
 fere conuiuia, sacrificia fuere, & opimæ deorū ho-
 stie mel ac ficus, quorū usum deinde & in πειλα-
 voce mansisse tradūt. Inter epulandū late uoces
 iactari solite, & quasi Pæan quidā Mercurio can-
 tari, neitiqum in conditū carmen γλυκὺ ἢ ἀλὴ
 θεῖα, Qua uoce haud obscure declarauit Aegyp-
 tus, quā grato pectore Mercurij leges & institū-
 ta cōplexa fuerit. Eodem pæane magna mihi spes
 est, PAVLI doctrinā uos, ubi degustaueritis, ce-
 lebraturos. Cui enim iustus, quā qui Christiana,
 eademq; optime & gratiosissime docet, decanta-
 ri queat hic hymnus, γλυκὺ ἢ ἀλὴ θεῖα.

FINIS.

Basilicæ apud Adamū Petri.